

Щорічно 14 листопада відзначається Всесвітній день боротьби з діабетом, який був введений в 1991 році Міжнародною діабетичною федерацією і Всесвітньою організацією охорони здоров'я.

Сьогодні у світі страждають від діабету 422 мільйони чоловік. При цьому захворюваність щорічно збільшується у всіх країнах на 5-7%. Цукровий діабет входить в трійку захворювань, що найбільш часто призводять до інвалідизації населення і смерті (атеросклероз, рак, цукровий діабет). За даними ВООЗ, цукровий діабет збільшує

смертність в 2-3 рази і скорочує тривалість життя.

Цукровий діабет (ЦД) — це ендокринне захворювання, що характеризується хронічним підвищенням рівня цукру в крові внаслідок абсолютного або відносного дефіциту інсуліну. Захворювання призводить до порушення всіх видів обміну речовин, ураження судин, нервової системи, а також інших органів і систем.

Класифікація:

1.Інсулінозалежний діабет (ЦД 1 типу) розвивається швидко, іноді раптово, в основному у дітей і молодих людей, при цьому є абсолютний дефіцит інсуліну;

2.Інсулінонезалежний діабет (ЦД 2 типу) зазвичай розвивається поступово і відрізняється помірною вираженістю симптомів, частіше у людей старше 40 років, що мають надмірну вагу, при цьому відзначається відносний дефіцит інсуліну. Це найбільш поширений тип хвороби (зустрічається у 80-85% випадків);

3. Вторинний (або симптоматичний) цукровий діабет - виникає як наслідок певного захворювання, зустрічається досить рідко;

4. Діабет вагітних - стан, що зустрічається у вагітних жінок через підвищеного рівня цукру в крові, часто зникає після пологів.

Причини. Основною причиною цукрового діабету 1 типу є аутоімунний процес, обумовлений збоєм імунної системи, при якому в організмі виробляються антитіла проти клітин підшлункової залози, що руйнують їх. Головним фактором, що провокує виникнення діабету 1 типу, є вірусна інфекція (краснуха, вітряна віспа, гепатит, епідемічний паротит і т. д.) на тлі генетичної схильності до цього захворювання.

Основні фактори, що провокують розвиток цукрового діабету 2 типу:

1.Ожиріння;

2.Спадкова схильність. При наявності цукрового діабету у батьків або найближчих родичів ризик розвитку захворювання збільшується в 2-6 разів.

Причинами вторинного (симптоматичного) діабету можуть бути: захворювання підшлункової залози (панкреатит, пухлина, резекція тощо); захворювання гормональної природи (синдром Іценко-Кушинга, акромегалія, дифузний токсичний зоб, феохромоцитома); вплив ліків чи хімічних речовин і т. д.

Симптоми цукрового діабету: спрага (хворі можуть випивати 3-5 л і більше рідини в добу); прискорене сечовипускання (як вдень, так і вночі); сухість у роті; загальна та м'язова слабкість; підвищений апетит; свербіж шкіри; сонливість; підвищена стомлюваність; погано загоюються рани; різке схуднення у хворих з цукровим діабетом 1 типу; ожиріння у хворих з цукровим діабетом 2 типу.

Ускладнення цукрового діабету: серцево-судинні захворювання (атеросклероз судин, ішемічна хвороба серця, інфаркт міокарда); атеросклероз периферичних артерій, у тому числі артерій нижніх кінцівок; мікроангіопатія (ураження дрібних судин) нижніх кінцівок; діабетична ретинопатія (зниження зору); нейропатія (зниження чутливості, сухість і лущення шкірних покривів, біль і судоми в кінцівках); нефропатія (виділення з сечею білка, порушення функцій нирок); діабетична стопа — захворювання стоп (виразки, гнійно-некротичні процеси) на тлі ураження периферичних нервів, судин, шкіри, м'яких тканин; різні інфекційні ускладнення (часті гнійничкові ураження шкіри, грибки нігтів); коми (діабетична, гіперосмолярна, гіпоглікемічна).

Для діагностики цукрового діабету виконують наступні дослідження:

- аналіз крові на глюкозу: натще визначають вміст глюкози в капілярній крові (кров з пальця);
- проба на толерантність до глюкози: натщесерце беруть близько 75 г глюкози, розчиненої в 1-1,5 склянках води, потім визначають концентрацію глюкози в крові через 0.5 та 2 години;

- аналіз сечі на глюкозу і кетонові тіла: виявлення кетонових тіл і глюкози підтверджує діагноз діабету;
- визначення глікозильованого гемоглобіну; визначення інсуліну і С-пептиду в крові: при першому типі цукрового діабету кількість інсуліну і С-пептиду значно знижується, а при другому типі можливі значення в межах норми.

Лікування цукрового діабету включає:

- спеціальну дієту: необхідно виключити цукор, спиртні напої, сиропи, тістечка, печиво, солодкі фрукти. Їжу потрібно приймати невеликими порціями, краще 4-5 разів на день;
- щоденне застосування інсуліну (інсулінотерапія) — необхідно хворим на цукровий діабет першого типу і при прогресуванні діабету другого типу. При лікуванні інсуліном необхідно самостійно контролювати рівень глюкози в крові та сечі;
- застосування таблеток, що сприяють зниженню рівня цукру в крові. Як правило, з таких препаратів починають лікування цукрового діабету другого типу. При прогресуванні захворювання необхідне призначення інсуліну.

Для попередження розвитку ускладнень цукрового діабету необхідно постійне лікування і ретельний контроль рівня цукру в крові! Хворі на цукровий діабет обов’язково повинні перебувати на обліку у лікаря-ендокринолога! Самоконтроль і точне виконання рекомендацій лікаря дозволяють уникнути або значно уповільнити розвиток ускладнень захворювання!